

24.09.2014

Ryj/8

§ 293

Helsingfors stads miljörapport 2013

HEL 2013-016164 T 11 00 01

Beslut

Stadsfullmäktige beslutade i enlighet med stadsstyrelsens förslag anteckna den bifogade miljörapporten för Helsingfors stad 2013.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Erja Saarinen, biträdande stadssekreterare, telefon: 310 36102
erja.saarinen(a)hel.fi

Johanna af Hällström, ympäristötaloussuunnittelija, telefon: 310 32044
johanna.afhallstrom(a)hel.fi

Bilagor

1 Helsingin kaupunki_Ympäristöraportti 2013

Beslutsförslag

Beslutet stämmer överens med förslaget.

Föredragandens motiveringar

Helsingfors stads miljörapport är stadskoncernens gemensamma rapport. I rapporten beskrivs hur stadens miljömål uppnåtts och hur stadens verksamhet påverkar miljön. Miljörapporten kompletteras av bakgrundsrapporten för miljörapporten och materialen som förvaltningarna producerar. Materialet kan tillgås på Helsingfors stads webbplats www.hel.fi/ymparistoraportti (Boende och miljö » Främjande av miljöskydd » Stadens miljöpolitik och -rapportering » Miljörapportering).

Miljörapporteringen koordineras av en arbetsgrupp tillsatt av stadsdirektören, i vilken de förvaltningar och affärsverk som har den största betydelsen för kontrollen av miljökonsekvenserna finns representerade.

Uppgifterna för rapporten, som har sammanställts och redigerats av miljöcentralen, har producerats av stadens alla 29 förvaltningar och 6 affärsverk. I stadskoncernen ingår även 11 stiftelser och 72 dottersammanslutningar, av vilka sammanlagt 67 levererande uppgifter till miljörapporten 2013.

24.09.2014

Ryj/8

Helsingfors stads miljöledning

De i stadsfullmäktige godkända strategiprogrammet och miljöpolicyen och de i stadsstyrelsen godkända budgetanvisningarna styr beaktandet av miljöfrågor.

Riktlinjerna för verksamhet som gäller miljöfrågor i Helsingfors strategiprogram 2013–2016 har att göra med grön ekonomi, anpassning till och stävande av klimatförändringen, energibesparing, energi- och resurseffektivitet, främjande av kollektivtrafiken, miljöperspektiv i upphandlingar och vatten- och naturskydd.

Miljöpolicyen ställer konkreta och kvantitativa mål inom miljöskyddets olika delområden på lång sikt (2050) och medellång sikt (2020).

Miljöledningen är vid många förvaltningar långt utvecklad. Vid förvaltningarna används flera olika miljösystem: ISO14001, Ekokompassen, WWF:s Green Office, Gröna flaggan och miljöcertifikatet som beviljas av OKKA-stiftelsen. 18 förvaltningar har ett miljöprogram och miljöfrågorna har anknutits till systemen för belöning av personalen vid 12 förvaltningar.

Tydlig utveckling har skett i dottersammanslutningarnas miljöarbete. ISO14001-systemet används vid tre dottersammanslutningar och Ekokompassen-systemet används eller håller på att byggas vid elva dottersammanslutningar.

Ekostödverksamheten skapar miljöansvarig verksamhetskultur och rotfäster stadens miljöstrategier och mål till praktiska åtgärder. Under året inleddes ett samarbete med Kommunförbundet för att marknadsföra ekostödverksamheten till nya kommuner.

I 2013 års budget fanns 17 bindande funktionella mål som gällde miljöfrågor, varav 15 förverkligades fullständigt och 1 delvis. De förverkligade målen gällde halterna av gatudamm, renhållning av allmänna områden, grävningsarbeten, hantering av överskottsmassor vid anläggning av parker och gator, kompletterande planteringar på alléer, främjande av stadsnaturens mångfald, utveckling och övervakning av fiskehushållning, kompletteringsbyggnad, kollektivtrafikens transportandel, energibesparing och spårtrafikens pålitlighet och kundtillfredsställelse. Det mål som delvis förverkligades gällde kundtillfredsställelsen inom spårvägs- och metrotrafiken. Målet uppnåddes inte i fråga om metrotrafiken. Målet för kollektivtrafikens andel inom den tvärgående trafiken uppnåddes inte.

Stadens centrala miljöåtgärder och miljökonsekvenser

Postadress
PB 10
00099 HELSINGFORS STAD
kaupunginkanslia@hel.fi

Besöksadress
Norra esplanaden 11-13
Helsingfors 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Telefon
+358 9 310 1641
Telefax
+358 9 655 783

FO-nummer
0201256-6

Kontonr
FI0680001200062637
Moms nr
FI02012566

24.09.2014

Ryj/8

Klimatskydd

I början av år 2013 genomfördes en referentgranskning mellan städerna Helsingfors, Åbo och Lahtis där städernas klimatpolitik och hantering av dagvatten granskades som en del av anpassningen till klimatiförändringen. I bedömningen föreslogs att en vägkarta för stävjandet och anpassningen utarbetas och att intressentgrupperna tillåts delta på ett effektivare sätt.

År 2013 var de totala utsläppen av växthusgaser orsakade av Helsingfors invånare, service och industri 3 procent mindre än 2012 och 21 procent mindre än 1990. Av växthusgasutsläppen härrörde 46 procent från fjärrvärmens, 23 procent från trafiken, 20 procent från användningen av konsumtionsel och 8 procent från olje- och eluppvärmning. Utsläppen från alla sektorer som har betydelse för utsläppen minskade jämfört med föregående år.

Koldioxidutsläppen från energiproduktion som ägs av Helsingfors Energi minskade med cirka 5 procent år 2013 och de specifika utsläppen från energiproduktionen låg på den lägsta nivån någonsin. Minskningen berodde på den stora andelen energieffektiv samproduktion i produktionen av fjärrvärme och på vädret som var varmare än under det föregående året. Andelen förnybar energi i Helsingfors Energis anskaffning av el, fjärrvärme och fjärrkyla steg till 7 procent tack vare anskaffningen av ny vattenkraft.

Totalförbrukningen av energi i Helsingfors minskade med 2 procent jämfört med året innan. År 2013 var totalförbrukningen 5 procent lägre än år 2009. Elförbrukningen per invånare har minskat med hela 9 procent sedan år 2009. En betydande orsak till minskningen av förbrukningen har varit förbättrandet av energieffektiviteten till exempel i fråga om belysningen.

Tack vare det varma vädret var förbrukningen av fjärrvärme cirka 4,5 procent mindre än året innan.

Energieffektiviteten i nya bostadshus i Helsingfors har blivit betydligt bättre under de senaste fyra åren. Andelen byggnader i klass A ökade från 21 procent till 68 procent.

Under hösten inleddes 50/50-projektet, vars mål är att i skolorna spara minst 8 procent jämfört med den tidigare förbrukningen.

Palmia Catering sparar energi i sina funktioner: på två lunchrestauranger har användningen av brickor eller salladstallrikar eller båda upphört och samtidigt har mängden disk minskat. I den ena

24.09.2014

Ryj/8

restaurangen har det räknats att energiförbrukningen minskar med 15 procent tack vare den här praxisen.

Stadens fastigheter besiktas systematiskt för att utreda lönsamma möjligheter att spara energi. I slutet av år 2013 hade staden låtit utföra minst en energibesiktning i 84 procent av stadens offentliga verksamhetslokaler.

Helsingfors stad bygger nybyggnadsobjekt enligt lågenergiprinciperna och tillämpar lågenergianvisningen även vid ombyggnader med beaktande av byggnadernas särskilda drag. År 2013 färdigställdes den första versionen av de allmänna anvisningarna för nästan nollenergibyggande i fråga om Helsingfors stads offentliga nybyggnader samt fem servicebyggnadsobjekt enligt lågenergiprincipen.

Luftvård, trafik och trafikens verkningar

Trafiken i Helsingfors huvudgatunät var 1–3 procent mindre under hösten 2013 än år 2012. På lång sikt har trafikmängden emellertid ökat. Alla stadens beräkningslinjer sammanräknade var trafikvolymen 12 procent större år 2013 än 20 år tidigare.

År 2013 färdigställdes ett program för utveckling av framkomligheten i Helsingfors, som konkretiserar mål i anslutning till trafik och framkomlighet.

Den nya trafiksystemplanen för Helsingforsregionen bereddes i fast samverkan mellan 14 kommuner i samband med beredningen av markanvändningsplanen.

I den internationella BEST-undersökningen bedömdes Helsingforsregionen redan för fjärde året i rad vara den bästa kollektivtrafikstaden. Av invånarna var 77 procent nöjda med kollektivtrafiken.

I Helsingfors inleddes utvecklingen av citylogistik. Syftet är bl.a. att minska de skadliga effekter som distributions-, insamlings- och kundtrafiken har på miljön.

Flera förvaltningar använder tjänster av företag som har bilar för gemensamt bruk och nästan alla anställda har arbetsresesedlar och/eller en personalbiljett till sitt förfogande.

Vid flera verksamhetsställen utarbetades transportplaner eller inkluderades transportfrågorna som en del av miljöprogrammet.

I förvaltningarnas anskaffningar av fordon och maskinmateriel har låga emissioner beaktats: i fråga om transport- och byggarbetsplatstjänster har ställts krav gällande året för ibruktagande och vissa förvaltningar har skaffat elbilar.

Helsingfors luftkvalitet försämras mest av utsläppen från biltrafiken.

Årsgränsvärdet för kvävedioxid ($40 \mu\text{g}/\text{m}^3$) skulle nås 1.1.2010, men det överskreds fortsättningsvis i gatuschakten i Helsingfors centrum. År 2013 varierade årshalterna i de här gatuschakten mellan 43 och $49 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Helsingfors har beviljats förlängd tid fram till 1.1.2015 för att nå det årsgränsvärde som EU har fastställt för kvävedioxid.

Gränsvärdet för gatudamm har inte överskridits vid mätstationerna sedan 2006. En överskridning av gränsvärdet har dock varit nära i gatuschakten i centrum. År 2013 fortsatte utvecklingen av praxis för att bekämpa gatudamm genom projektet Redust som finansieras av EU:s program Life+. I forskningsprogrammet NASTA (2011–2013) utreddes konsekvenserna av en minskad användning av dubbdäck bland annat på luftkvaliteten, hälsan och trafiksäkerheten.

I stadskärnan finns en miljözon och i konkurrensutsättningar av busstrafik som beställs av HRT och avfallstransporter som beställs av HRM innanför zonen tillämpas strängare utsläppsnormer än på fordon som trafikerar rutter utanför zonen. Sedan november 2013 klassificeras alla bilar som kör blandavfall och bioavfall i miljözonen i klass Euro 5. År 2013 togs 126 nya EEV-bussar och 4 bussar i klass Euro 6 i trafik.

Bullerbekämpning

Vägtrafiken är den största orsaken till bullerolägenheter i Helsingfors. Nästan 40 procent av Helsingforsborna bor i områden där bullernivån från vägtrafiken dagtid överskrider riktvärdesnivån på 55 dB.

År 2013 färdigställdes granskningen av Helsingfors stads handlingsplan för bullerbekämpning. Exponeringen för buller från trafiken har inte minskat även om genomförandet av handlingsplanen har varit rimligt. I granskningen av handlingsplanen presenteras 26 åtgärder för att genomföra bullerbekämpningen och minska bullernivåerna från trafiken.

Miljöcentralen lät år 2013 göra en utredning om hur buller- och luftkvalitetsolägenheter från trafiken kan bekämpas. Målet med utredningen är att finna bra exempel på lösningar som utnyttjats för att bekämpa buller- och luftkvalitetsproblem som härrör från väg- och spårvägstrafiken.

24.09.2014

Ryj/8

Bullerskärmar byggdes längs Staffansbyvägen och Ring I i Stensböle och bullerdämpande beläggningar användes vid fem objekt.

Vattenskydd, vattenförbrukning och rening av avloppsvatten

År 2013 pumpades totalt 90 miljoner m³ vatten till vattenledningsnätet i HRM Vattens område. Vattenförbrukningen per invånare i Helsingfors var 190 liter per dygn, vilket innebär en minskning på 2 liter jämfört med 2012.

År 2013 leddes totalt 96,3 miljoner m³ avloppsvatten för behandling till reningsverket i Viksbacka, varav 71,7 miljoner m³ kom från Helsingfors. Mängden avloppsvatten minskade med 15 procent jämfört med föregående år.

År 2013 var fosforbelastningen från Viksbacka avloppsreningsverk på havsområdet utanför Helsingfors 23 mindre och kvävebelastningen 42 procent mindre än år 2012.

Algsituationen var sommaren 2013 i sin helhet normal i Helsingfors yttre och inre skärgård. På badstränderna längs Vanda å observerades inga blågröna alger.

År 2013 utfördes en gemensam observation av konsekvenserna av Helsingfors och Esbo städers avloppsvatten för vattendragen. Enligt undersökningen var cirka 40 procent av den undersökta havsbotten utanför Helsingfors syrefri och den interna näringsbelastningen konstaterades vara betydande i området.

I augusti 2013 gjordes inom ramen för projektet Östersjötmaningen en forskningsresa med R/V Muikku med syftet att kartlägga tillståndet i havsbotten utanför Helsingfors och den interna näringsbelastningens andel av eutrofieringen av havsområdet.

År 2013 reviderades åtgärdsprogrammet för Östersjötmaningen för åren 2014–2018 och inleddes projektet Citywater, som främjar spridningen av Östersjötmaningen i de baltiska länderna.

Natur- och markskydd och markanvändning

Inventeringen av värdefulla objekt med tanke på den biologiska mångfalden i de skogar som staden äger slutfördes år 2013. År 2013 färdigställdes också de nya skötsel- och nyttjandeplanerna för naturskyddsområdena Kallviksåsen och Kallviks strandäng. Den årliga uppföljningen av det ekologiska tillståndet i Gammelstadsviken i fråga om fågelbeståndet fortsatte.

Biotopkartläggningen fortsatte som en del av verksamhetsprogrammet för att trygga Helsingfors biodiversitet. I samband med kartläggningen samlades också information om förekomsten av skadliga främmande växtarter.

Inventeringen av värdefulla objekt med tanke på den biologiska mångfalden i de skogar som staden äger slutfördes, med undantag för skärgården.

Byggnadskontoret uppdaterade listan över skadliga främmande växter. Under året ordnades dessutom två talkon för att bekämpa jättebalsamin och gavs invånarna råd om hur främmande arter kan bekämpas.

År 2013 fokuserade stadsplaneringen på beredningen av den nya generalplanen och på delgeneralpaneläggningen. I samband med planläggningen granskas konsekvenserna av projektet för miljön, förbehållen som miljöfaktorerna ställer på markanvändningen och projektet i förhållande bland annat till trafiksystemet. År 2013 färdigställdes delgeneralplanerna för Ärtholmen och Havsrastböles västra strand medan delgeneralplanerna för östra delen av Norra Haga, för Stenudden och för Vårdö och den för Helsingfors, Vanda och Sibbo gemensamma generalplanen för Östersundom var under beredning.

Det andra byggobjektet i det bilfria kvarteret som bostadsproduktionsbyrån låter bygga i Fiskehamnen färdigställdes 2013. År 2013 inleddes också ett kompletteringsbyggnadsobjekt i Vallgård där solenergi utnyttjas för uppvärmningen av bruksvatten.

År 2013 var Busholmen, Fiskehamnen och Tölöviken betydande objekt för sanering av förorenad mark. De förorenade jordmassorna på Busholmen placeras på återvinningsområden, och miljötillstånd för ett nytt återvinningsområde erhöles år 2013. Under året beviljades också ändring i miljötillståndet för restaurering av soptippen i Nordsjö.

Anskaffningar, avfall och materialeffektivitet

I oktober 2013 inledde miljöcentralen tillsammans med anskaffningscentralen ett miljönätverk för anskaffningar. Nätverkets uppgift är att hjälpa förvaltningarna att uppnå upphandlingsmålen i miljöpolicy. Även verksamheten inom energispardelegationens upphandlingsgrupp knöts till nätverkets verksamhet.

Under 2013 konkurrensutsatte anskaffningscentralen centrala upphandlingar genom 34 anbudsförfaranden. Andelen konkurrensutsättningar av centrala upphandlingar som omfattar

24.09.2014

Ryj/8

miljökriterier var 57,6 procent. I 44 procent av alla gemensamma anbudsförfaranden ingick miljökriterier.

Miljöpolicyen ställer upp mål för avfallshanteringen. Ett internt avfallsnätverk inom staden grundades för att utveckla avfallsrapporteringen och följa avfallsmålen i miljöpolicyen.

Den enda verksamma soptippen för kommunalt avfall finns vid Käringmossens avfallshanteringscentral. År 2013 tog Käringmossens avfallshanteringscentral sammanlagt emot 15 procent mindre avfall och jord än år 2012.

I skolfastigheter följdes mängden avfall och avfallssorteringen upp i samarbete med fastighetskontorets lokalcentral, Palmia och utbildningsverket. Enligt resultaten har mängden avfall minskat.

År 2013 inleddes flera projekt för nyttoanvändning av överskottsjord, varav de viktigaste är utformningen av soptippen i Nordsjö och bullervallarna längs Lahtisleden. Den effektiverade nyttoanvändningen av överskottsjord har under åren 2012–2013 sparat in cirka sju miljoner euro. Förra året kördes cirka 10 000 ton överskottsjord från de egna byggplatserna till utomstående mottagare, då mängden 2012 var cirka 200 000 ton.

Miljömedvetenhet och miljöansvar

År 2013 deltog 13,3 procent av Helsingforsborna i evenemang kring miljöfostran.

Under året ordnades bland annat naturskolor, naturutflykter, öäventyr, temaveckor, miljöutbildningar, en konferens för skolelever samt evenemang med miljötema öppna för allmänheten, vårstädningsevenemang och parkpromenader.

Högholmens evenemang Katternas natt och Påskön lockade mest publik (över 20 000 besökare). Nästan 24 000 stadsbor deltog i vårstädningstalkot.

Klimat- och energirådgivningen nådde 24 procent av Helsingforsborna under 2013.

Under året färdigställdes Helsingfors Energis nya energiutställning på Energitorget i Elhuset i Kampen. Energirådgivningen nådde stadsborna mycket väl (140 000 stadsbor).

Inom byggnadskontorets kampanj Energi för andraklassare levererades ett omfattande informationspaket till fler än 1 700 elever och lärare i skolorna.

24.09.2014

Ryj/8

Klimatinfo ordnade evenemanget Energifabriken och delade dessutom ut klimatinformation bland annat under Bilfrida dagen den 22 september.

Konceptet för HRT:s verksamhet Farbror Blå förnyades våren 2013.

Miljörisker

I och med klimatförändringen kan de extrema väderfenomenen öka och klimatet kan bli mer oförutsebart. Risken för oljeolyckor är stor på Östersjön, som är ett av världens mest sårbara och mest trafikerade havsområden.

Anpassningen till klimatförändringen främjades som en del av det dagliga arbetet, bland annat genom att hålla friluftsområdena väl skötta och livskraftiga. År 2013 slutfördes utredningen om hur dagvattensskador kan förebyggas på stadens område. Inom det av miljöcentralen koordinerade EU-projektet Klimatsäker stad (ILKKA) 2012–2014 utarbetas planeringsverktyg och anvisningar för stadsplanerarna för beaktande av klimatförändringen.

I Helsingforsområdet inträffade 2013 sammanlagt 365 oljeolyckor, av vilka 51 inträffade i vattendrag, 11 i viktiga grundvattenområden och 303 i andra områden. Beträffande antalet olyckor skedde ingen betydande förändring jämfört med föregående år.

Räddningsverket deltog 2013 i ett projekt för branschövergripande kontroll av sjöolyckor på Östersjön, vars syfte är att utreda alla Östersjöländers samt Norges och Islands beredskap för sjöolyckor som kräver verksamhet av flera myndigheter.

Utvecklingen av Helsingfors stads bekämpningsberedskap vid oljeolyckor och räddningsverksamheten till havs fortsatte. Även oljebekämpningsutbildningen för stadens förvaltningar fortsatte. Oljeskyddsfondens finansiering för utbildning i oljebekämpning fördubblades för åren 2013–2017.

Miljöekonomi

Helsingfors miljökostnader, avskrivningar och HRM:s andelar medräknade, ökade med 7 procent år 2013. De miljökostnader som baserar sig på Helsingfors stads egen verksamhet ökade med 6 procent jämfört med år 2012. Miljökostnaderna till följd av Helsingfors stads egen verksamhet var 2,9 procent av stadens alla verksamhetsutgifter. De största kostnadsposterna för staden var de miljöbaserade el- och bränsleskatterna och kostnaderna som orsakades av renhållningen av områden och avfallshanteringen och klimatskyddet. Ökningen av stadens egna miljökostnader i förhållande

till föregående år förklaras av ökningen av miljöskatter och åtgärder för att förbättra ekoeffektiviteten och den förbättrade rapporteringen av denna.

Helsingfors miljöinvesteringar år 2013, HRM:s andelar medräknade, ökade med 29 procent jämfört med år 2012. Helsingfors stads miljöinvesteringar år 2013 motsvarade 3,5 procent av stadens samtliga investeringar i anläggningstillgångar. Stadens miljöinvesteringar ökade med 16 procent jämfört med föregående år. Ökningen förklaras särskilt av klimatinvesteringarna som nästan tredubblades jämfört med året innan.

Helsingfors miljöintäkter, HRM:s andelar medräknade, ökade med 10 procent jämfört med år 2012. HRM:s vattenförsäljningsintäkter och grundavgifter och avgifterna för avfallstransporter samt hanteringsavgifterna utgjorde delar av miljöintäkterna. Helsingfors stads egna miljöintäkter var 0,5 procent av stadens alla verksamhetsintäkter. Stadens största miljöintäkter kom från Högholmens djurparks biljettintäkter och fartygens avfallsavgifter samt försäljningen av skrotmetall.

Värdet på de avsättningar och de miljöansvar som ingår i bokslutet var 31.12.2013 totalt 41,8 miljoner euro. Ansvaren gällde rivningen av Hanaholmens A-kraftverk och beredskapen för att behandla den förorenade marken samt eftervård för avfallsupplagen.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Erja Saarinen, biträdande stadssekreterare, telefon: 310 36102
erja.saarinen(a)hel.fi

Johanna af Hällström, ympäristötaloussuunnittelija, telefon: 310 32044
johanna.afhallstrom(a)hel.fi

Bilagor

1 Helsingin kaupunki_Ympäristöraportti 2013

Beslutshistoria

Kaupunginhallitus 15.09.2014 § 925

HEL 2013-016164 T 11 00 01

Päätös

Kaupunginhallitus päätti esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

24.09.2014

Ryj/8

Kaupunginvaltuusto päättää merkitä tiedoksi liitteenä olevan Helsingin kaupungin ympäristöraportin vuodelta 2013.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Hannu Penttilä

Lisätiedot

Erja Saarinen, apulaiskaupunginsihteeri, puhelin: 310 36102
erja.saarinen(a)hel.fi

Johanna af Hällström, ympäristötalousuunnittelija, puhelin: 310 32044
johanna.afhallstrom(a)hel.fi